

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่องผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในการรับรู้ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น ครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในค่านิยมและคุณธรรมตามการรับรู้ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในค่านิยมและคุณธรรมของครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

การรับรู้ผลจากการใช้กิจกรรมของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร
กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ปีการศึกษา 2525 และโรงเรียนที่เกินตามโครงการประกวดโรงเรียนดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2526 โดยวิธีสุ่มแบบหลายชั้นคอน ใ้ค้ตัวอย่างประชากร จำนวน 309 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในด้านความรู้และคุณธรรม

2.2 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งรายการในแบบสัมภาษณ์จะเน้นเรื่องการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้ให้สัมภาษณ์ในสถานการณ์จริง ข้อมูลที่ได้น่ามาเป็นข้อมูลเสริมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในพื้นที่จังหวัดนั้นมีข้อมูลตั้งแต่ 10 ฉบับขึ้นไป โดยไปรับจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่ไทรบุรีไว้ให้และกรณีจังหวัดที่มีข้อมูลต่ำกว่า 10 ฉบับ ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนให้ทางไปรษณีย์

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเป็นผู้ไปสัมภาษณ์ครูผู้สอนจำนวน 30 คน ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านความรู้และคุณธรรม มาหาการอยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 เปรียบเทียบการรับรู้ผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในด้านความรู้และคุณธรรมของครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยหาค่าไคสแควร์

4.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและแบบสัมภาษณ์มาประกอบการอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี ประสบการณ์ในการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 1-3 ปี เคยเข้ารับการอบรมเรื่องหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

2. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าผลจากการใช้กิจกรรมด้านความรู้ที่ใหม่ลงในกิจกรรมนำไปใช้มากที่สุด และผลจากการใช้กิจกรรมด้านคุณธรรมใหม่ลงในด้านความมีเหตุผลมากที่สุด ซึ่งมีรายการกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าใหม่ลงในด้านต่าง ๆ มากที่สุดดังนี้

2.1 ผลจากการใช้กิจกรรมด้านความรู้ ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมต่อไปนี้ใหม่ลงในด้านนำไปใช้มากที่สุด การแบ่งกลุ่มจัดอาหารสำหรับคนเจ็บ การฝึกปฏิบัติคนเพื่อให้มีรูปร่างท่าทางที่ดี การอภิปรายถึงวิธีการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยแล้วแบ่งกลุ่มปฏิบัติจริง วิทยากรสาธิตการปฐมพยาบาลแล้วแบ่งกลุ่มปฏิบัติจริง การทดลองเลี้ยงสัตว์และบันทึกผลการทดลองเป็นระยะๆ การฝึกปฏิบัติการบริหารรับ-รายจ่ายประจำวัน เป็นรายเดือนและการวางแผน "รวมทุน" จากเงินส่วนตัวหรือที่นักเรียนจัดหา มา การทดลองปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกอนามัย การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การจัดกิจกรรม "วันรักต้นไม้" โดยการประกวดต้นไม้และคำขวัญ การจัดกิจกรรมส่งเสริม เช่น การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดโรงเรียน การไปร่วมศาสนพิธีของชุมชนตามควรแก่โอกาส การจัดหรือร่วมกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุตามโอกาสอันควร การฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในระบบกลุ่มเพื่อสร้างเสริมความสามัคคี การแสดงบทบาทสมมติ

เกี่ยวกับการจัดตั้งสหกรณ์ การสนทนาถึงประโยชน์ของการนำหลักการเรื่องการหักเหของแสงจากการสะท้อนของแสงมาใช้ การศึกษาวิถีคิกค่าไฟฟ้าจากใบเสารับเงินค่าไฟฟ้า การจัดป้ายข่าวรายวันในรอบสัปดาห์ภายในห้องเรียนหรือโรงเรียน การทำหนังสือพิมพ์ของห้องเรียนหรือโรงเรียน การแบ่งกลุ่มรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหาเอกสาร บทความ บริการประจำห้องเรียน การเล่นบทบาทสมมติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในเรื่องวันสำคัญ การประดิษฐ์ของใช้ง่าย ๆ เกี่ยวกับวันประเพณีและศาสนา การไปร่วมกิจกรรมในงานประเพณีและศาสนา

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าให้ผลในด้านการวิเคราะห์มากเป็นพิเศษ คือกิจกรรมแบ่งกลุ่มสังเกตและศึกษาส่วนประกอบของดอกไม้ การแบ่งกลุ่มศึกษาสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร การปกครอง ฯลฯ แต่ละประเทศและรวบรวมข่าวเหตุการณ์เกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านกับประเทศไทย และกิจกรรมการวิเคราะห์ข่าวว่าเหตุการณ์นั้นเป็นจริงเพียงใด และจะปฏิบัติตนอย่างไร

2.2 ผลจากการใช้กิจกรรมด้านคุณธรรมครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมต่อไปนี้ให้ผลในด้านความมีเหตุผลมากที่สุด การเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดอาหารคนเจ็บ การแบ่งกลุ่มเขียนลักษณะเพื่อนที่ชอบและศึกษาบุคลิกภาพที่ดี การทำสังคัมมิตีในห้องเรียน การจับคู่เพื่อนที่ชอบสังเกตแล้วบันทึกการปรับปรุงบุคลิกภาพของเพื่อน การสนทนาเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "มนุษย์สัมพันธ์" การเขียนเรียงความเกี่ยวกับการนำหลักมนุษยสัมพันธ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การอภิปรายถึงวิธีการปฏิบัติตนของนักเรียนเมื่อพบอุบัติเหตุแก่ตนเองและผู้อื่น การอภิปรายปัญหาและวิธีป้องกันสิ่งเสียดิจจากประสบการณ์ของนักเรียน การจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด เช่น การเขียนเรียงความคำขวัญ เป็นต้น การอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการปฏิบัติตนของคนวัยต่าง ๆ การแบ่งกลุ่มสำรวจปัญหาการสาธารณสุขในโรงเรียนและชุมชนแล้วนำผลของปัญหามาอภิปรายร่วมกัน การศึกษาลักษณะต้นถั่วที่เม่นเกลทกลงจากแผนภาพ การสนทนาถึงประโยชน์ โทษของสัตว์ และการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากสัตว์ การสนทนาถึงหน้าที่

ของหน่วยงานต่าง ๆ ประโยชน์ที่หน่วยงานให้บริการและการขอรับบริการจาก
 หน่วยงาน การอภิปรายถึงสาเหตุและการที่ทำให้อาหารบูดเน่า การฝึกปฏิบัติการบันทึก
 รายรับรายจ่ายประจำวันเป็นรายเดือนและการวางแผน "รวมทุน" จากเงินส่วนตัว
 หรือที่นักเรียนจัดทำมา การเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็ก การ
 สนทนาประกอบภาพเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ดูก่อนามัย การสนทนาถึงลักษณะ
 สำคัญที่ทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุขและเป็นผลดีต่อสังคม การเขียนเรียงความเรื่องสิ่งที่
 ฉันทชอบ แล้วนำผลงานที่构思รูปแบบศิลปะสร้างสรรค์ที่คล้ายนิเทศ การอภิปรายถึงหน้าที่
 ความรับผิดชอบของสมาชิกต่อชุมชน การแบ่งกลุ่มนักเรียนตามอาชีพผู้ปกครองแล้ว
 อภิปรายถึงผลผลิต ปัญหาและแนวทางแก้ไข การอภิปรายถึงสาเหตุของการเกิดหิน
 กรวด หทราย จากการสังเกตขนาด ลักษณะของหิน กรวด หทราย ที่นำมาแยกไว้
 การอภิปรายเปรียบเทียบผลผลิตเสียของการบำรุงป่าและป่าที่ถูกทำลาย การสนทนา
 เกี่ยวกับความหนาวและองค์ประกอบของชีวนิเวศ การเขียนเรียงความหรือจกป้าย
 นิเทศเกี่ยวกับเหตุการณ์และผลงานที่สำคัญในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การอภิปรายถึง
 ผลงานและวิธีการทำงานที่ทำให้ประสบผลสำเร็จของบุคคลสำคัญและบุคคลในท้องถิ่น
 ที่ควรยกย่อง การเขียนคำขวัญเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่ดี ที่คล้ายนิเทศ
 การแบ่งกลุ่มศึกษาพุทธโอวาทและเสนอวิธีการปฏิบัติกันรวมทั้งรวบรวมคำสอนของ
 ศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย การสนทนาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตนตามหลักธรรม
 คำสั่งสอนของศาสนาและให้นักเรียนสำรวจตนเองว่าได้ปฏิบัติตนถูกต้องหรือไม่อย่างไร
 การอภิปรายถึงความหมายและความแตกต่างของโบราณสถาน โบราณวัตถุ โดยการนำ
 ภาพมาแยกออกเป็นหมวดหมู่ การแบ่งกลุ่มสำรวจร้านค้าในชุมชนแล้วนำผลมาอภิปราย
 เกี่ยวกับขั้นตอนการเปิดร้านค้าใหม่ การเยี่ยมชมการจัดร้านค้าในท้องถิ่นหรือสหกรณ์
 โรงเรียน แล้วร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการจัดร้านค้าที่ดี การอภิปรายถึงความแตกต่าง
 ของการขายปลีกกับการขายส่ง ปัจจัยและบริการที่ช่วยส่งเสริมให้การค้าขายมีความ
 เจริญก้าวหน้ารวมทั้งผลดีและผลเสียของการสั่งซื้อสินค้าต่างประเทศมาใช้ การสนทนา
 เกี่ยวกับความหมายของอาชีพบริการ การแบ่งกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการแก้
 ปัญหาอาชีพบริการ การทำโครงการอาชีพบริการที่ตนสนใจในท้องถิ่น การอภิปราย
 เกี่ยวกับข่าวเหตุการณ์ที่ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการประกอบอาชีพ การเขียน
 เรียงความเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้มีจรรยาบรรณของการประกอบอาชีพ การอภิปราย

ถึงการรวมกลุ่มบุคคลในอาชีพต่าง ๆ และลักษณะการรวมกลุ่ม การอภิปรายเกี่ยวกับ
 การเดินทางของแสงในสถานการณ์ต่าง ๆ การแบ่งกลุ่มทดลองการเดินทางของแสง
 เป็นเส้นตรงเมื่อผ่านตัวกลางต่างชนิดกันและการหักเหของแสง การแบ่งกลุ่มศึกษา
 การสะท้อนแสง หน้าที่ส่วนประกอบของคนเกี่ยวกับการมองเห็นและการเกิดสเปกตรัม
 อย่างง่าย การสนทนาถึงประโยชน์ของการนำหลักการเรื่องการหักเหของแสงจาก
 การสะท้อนของแสงมาใช้ การสนทนาเกี่ยวกับการเกิดไฟฟ้าโดยธรรมชาติ และการ
 ประสิทธิภาพของมนุษย์ การแบ่งกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการเกิดอำนาจไฟฟ้า การไหลของ
 กระแสไฟฟ้าและการทดสอบกับวงจรไฟฟ้า การแบ่งกลุ่มศึกษาแหล่งกำเนิดไฟฟ้า
 การสนทนาเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้าในชีวิตประจำวันและการประหยัดพลังงาน การศึกษา
 วิธีคิดค่าไฟฟ้าจากใบเสร็จรับเงินค่าไฟฟ้า การสนทนาถึงการเปลี่ยนแปลงของสารเคมี
 ในธรรมชาติและสารเคมีสังเคราะห์ การแบ่งกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของ
 สารเคมี การสนทนาถึงพืชบางชนิดในท้องถิ่นที่มีสารเคมีและเป็นพิษต่อคนสัตว์ การสนทนา
 เกี่ยวกับวิธีใช้ประโยชน์และอันตรายของยาฆ่าแมลง การแบ่งกลุ่มทดลอง ทำน้ำอมน
 น้ำกระถาง การทำปฏิกริยาระหว่างผงซักฟอกชนิดต่าง ๆ กับน้ำ การอภิปรายถึงการ
 เก็บรักษาและวิธีใช้ผงซักฟอกอย่างถูกวิธี การสาธิตคุณสมบัติของกรดแล้วสังเกตปฏิกิริยา
 ที่เกิดขึ้นการทดลองแซ่เคซันในน้ำออลมแล้วสังเกตผลของปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ
 การสนทนาถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
 การสนทนาประกอบแผนที่เกี่ยวกับลักษณะที่ตั้ง ภูมิประเทศ และการคมนาคมของประเทศ
 เพื่อนบ้าน การแบ่งกลุ่มศึกษาสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร การปกครอง ฯลฯ แต่ละ
 ประเทศและรวบรวมข่าวเหตุการณ์เกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์
 ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านกับประเทศไทย การเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้บริการ
 สื่อสารและคมนาคม การอภิปรายถึงประเภท ประโยชน์และวิธีใช้สื่อสารคมนาคมทั้ง
 ภายในประเทศและระหว่างประเทศ การเขียนกราฟสถิติ การเกิดการตายจากข้อมูล
 ในรอบปีแล้วร่วมกันอภิปรายถึงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงประชากรในท้องถิ่นและ
 ประเทศ การศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่แท้จริงของบ้านในเมืองชนบท แล้วอภิปรายถึง
 แนวคิดที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น การอภิปรายถึงองค์ประกอบหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์
 และการปฏิบัติตนของประชาชนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การสนทนาเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ

ที่สร้างปัญหากับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ การเขียนเรียงความเสนอความคิดเห็น และแนวทางปฏิบัติในการป้องกันระบอบประชาธิปไตย การเล่าข่าวเหตุการณ์ที่พบเห็น ภัยตนเองจากการบอกเล่าของผู้อื่นวิทยุโทรทัศน์ การวิเคราะห์ข่าวว่าเหตุการณ์นั้น เป็นจริงเพียงใดและจะปฏิบัติกันอย่างไร การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล ของผู้เล่า อภิปรายถึงความจำเป็นมา ความสำคัญ ทิศทางและกิจกรรมที่ควรจัด การเขียน เรียงความเกี่ยวกับวันสำคัญนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าให้ผลในกานความรับผิดชอบ มากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการแบ่งกลุ่มศึกษาระบบต่าง ๆ จากแผนภูมิและภาพแล้วรายงานผล การแบ่งกลุ่มศึกษาการปฏิบัติตนในการป้องกันและบำรุงรักษา ทำแผนภูมิชั้นคอนการทำงาน ของอวัยวะคีย์ปายนิเทศ การแบ่งกลุ่มศึกษาประเภท ประโยชน์ และอันตรายที่เกิดจาก การขาดสารอาหารแล้วรายงานผล การแบ่งกลุ่มสำรวจอาหารที่มีในท้องถิ่นและอภิปราย ถึงแนวการปฏิบัติในการเลือกอาหารที่มีคุณค่า ปลอดภัยและประหยัด การแบ่งกลุ่มจัด อาหารสำหรับคนเจ็บ การแบ่งกลุ่มศึกษาการทำงานของนักเรียนจากกิจกรรมต่าง ๆ แล้วรายงานผล การจัดปายนิเทศเกี่ยวกับอุบัติเหตุและวิธีป้องกัน การแบ่งกลุ่มศึกษา เกี่ยวกับความหมายและหลักทั่วไปในการปฐมพยาบาล การอภิปรายถึงวิธีการเคลื่อนย้าย ผู้ป่วยแล้วแบ่งกลุ่มปฏิบัติจริง วิทยาการสาธิตการปฐมพยาบาลแล้วแบ่งกลุ่มปฏิบัติจริง การ แบ่งกลุ่มศึกษาสาเหตุ ลักษณะวิธีป้องกันสิ่งเสหคิคแล้วรายงานและแบ่งกลุ่มศึกษาสัมภาษณ์ ผู้รู้และอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของบุคคล การ แบ่งกลุ่มแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของบุคคลวัยต่าง ๆ การแบ่งกลุ่ม สสำรวจปัญหาการ สาธารณสุขในโรงเรียนและชุมชนแล้วนำผลของปัญหามาอภิปรายร่วมกัน การแบ่งกลุ่มศึกษาความหมายแหล่งบริการหน้าที่ของการ สาธารณสุขแล้วสรุปคีย์ปายนิเทศ การแบ่งกลุ่มสังเกตและศึกษาส่วนประกอบของดอกไม้ การแบ่งกลุ่มศึกษาวิธีการและ ประโยชน์ของการสืบพันธุ์แล้วรายงานผล การแบ่งกลุ่มทดลองหาสปอร์ของเห็ด ราหรือยีสต์ การแบ่งกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับสัตว์การให้อาหารการคัดเลือกพันธุ์ โรคคิกทอ หลักการ และแนวการปฏิบัติในการ สงวนพันธุ์สัตว์ป่า การทดลองเลี้ยงสัตว์แล้วบันทึกผล การทดลองเป็นระยะ ๆ การจัดปายนิเทศเกี่ยวกับสวนอุทยานและสัตว์ป่าสงวน ฯลฯ

การอภิปรายถึงสาเหตุและการที่ทำให้อาหารบูดเน่า การไปเก็บข้อมูลคนละ 1 ครอบครัวเกี่ยวกับจำนวนสมาชิก การศึกษาที่อยู่อาศัย ฯลฯ นำมาอภิปรายถึงปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา การฝึกปฏิบัติ การบันทึกการบรรยายรายประจำวันเป็นรายเดือนและวางแผน "รวมทุน" จากเงินส่วนตัวหรือที่นักเรียนจัดหา มา การแบ่งกลุ่มรวบรวมข่าวจากแหล่งต่าง ๆ แล้วรายงานผล กระทบต่อสังคมและครอบครัวพร้อมทั้งเสนอแนวทางปฏิบัติกันเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การแบ่งกลุ่มสำรวจชุมชน และรายชื่ออาชีพต่าง ๆ ในชุมชนและนำมาอภิปรายปัญหาต่าง ๆ และแนวทางพัฒนาปรับปรุงท้องถิ่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การแบ่งกลุ่มศึกษาถึงประโยชน์และคุณค่าของหินทราย แร่ธาตุทางบ้านต่าง ๆ พร้อมทั้งนำตัวอย่างวัสดุที่ทำจากแร่ธาตุในท้องถิ่นมาแสดง การจัดกิจกรรม "วันรักต้นไม้" โดยการประกวดต้นไม้และคำขวัญ การแบ่งกลุ่มศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มชีวิตรอบๆ บริเวณโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริม เช่น การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดโรงเรียน การแบ่งกลุ่มศึกษาเหตุการณ์และผลงานสำคัญในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์แล้วรายงานผล การแสดงบทบาทสมมติในก้านวัฒนธรรม วรรณคดี การปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ การเขียนเรียงความหรือจกัปยานิเทศเกี่ยวกับเหตุการณ์และผลงานที่สำคัญในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การแบ่งกลุ่มศึกษาผลงานสำคัญของบุคคลสำคัญแล้วรายงานผล การแบ่งกลุ่มแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับพุทธภาษิตที่สอดคล้องกับพุทธโอวาท การแบ่งกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับชื่อ ที่ตั้ง ประวัติ ความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และการปฏิบัติตนในการอนุรักษ์แล้วรายงานผล การจัดหรือร่วมกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุตามโอกาสอันควร การจัดทำจุลสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น การรวบรวมภาพข่าวและเหตุการณ์เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรม แล้วนำมาอภิปรายถึงบทบาทและหน้าที่ของบุคคล การแบ่งกลุ่มสำรวจสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นคามธรรมชาติ การรายงานปัญหาเกี่ยวกับการทำลายทรัพยากรและสรุปถึงผลเสียที่เกิดจากการทำลายและการป้องกัน การแบ่งกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับเขื่อน อ่างเก็บน้ำที่สำคัญในประเทศไทย และทำแผนที่แสดงที่ตั้ง เขื่อนคิปปายนิเทศ การสำรวจปัญหาการชลประทานในท้องถิ่นแล้วเขียนรายงานปัญหาและขอเสนอแนะ การแบ่งกลุ่มศึกษาประโยชน์และโทษ

ของการประกอบอาชีพอย่างมีจรรยาบรรณ ความสำคัญของกฎหมายและกฎหมาย
 คู่ครองในการประกอบอาชีพ การแบ่งกลุ่มศึกษาเรื่องประเภทของสหกรณ์และขั้นตอน
 การจัดตั้งสหกรณ์ การแบ่งกลุ่มฝึกวางข้อบังคับสหกรณ์ที่ควรจัดตั้งในโรงเรียนหรือชุมชน
 การสนทนาและสิ่ง เกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะและชนิดของเลนส์จากแว่นขยายและแว่นตา
 การจัดมุมวิทยาศาสตร์แสดงผลงานของนักเรียนเกี่ยวกับการเดินทางของแสง การ
 แบ่งกลุ่มทดลองใช้พืชที่มีสารเคมีกำจัดแมลง การแบ่งกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดาวเทียม
 และอวกาศแล้วนำผลงานที่คล้ายประกาศ การแบ่งกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับแหล่งบริการสื่อสาร
 และคมนาคมที่ใช้ภายในประเทศและระหว่างประเทศ การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการ
 การสื่อสารและการคมนาคมขนส่ง การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตแล้ว
 จัดป้ายนิเทศ การแบ่งกลุ่มจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของทุกพระองค์ การ
 แบ่งกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์และสถาบันการปกครอง
 ที่มีต่อความมั่นคงของประเทศ การแบ่งกลุ่มเขียนคำขวัญเกี่ยวกับความรักชาติ ความ
 สามัคคีและการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี การจัดป้ายข่าวรายวันในรอบสัปดาห์ภายใน
 ห้องเรียนหรือโรงเรียน การทำหนังสือพิมพ์ของห้องเรียนหรือโรงเรียน การแบ่งกลุ่ม
 รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหาเอกสาร บทความบริการประจำห้องเรียน การเล่นบทบาท
 สมมติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในเรื่องสำคัญ การจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับประเพณีและศาสนา

สำหรับกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าให้ผลในด้านความขยันออกทน
 มากที่สุดคือ การฝึกปฏิบัติตนเพื่อให้มีรูปร่างท่าทางที่ดี และกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่มี
 ความคิดเห็นว่าให้ผลในด้านความเสียสละมากที่สุดคือการไปร่วมกิจกรรมในงานประเพณี
 และศาสนา

3. เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน เกี่ยว
 กับผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถม
 ศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ผลจากการ
 ใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง
 2 ด้านคือด้านความรู้และด้านคุณธรรมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของ ครูผู้สอนเกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังกล่าวมาแล้ว พอจะอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรม ดังนี้

1.1 ผลจากการใช้กิจกรรมด้านความรู้

จากผลการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่าครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากิจกรรมส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ให้ผลในด้านการนำไปใช้มากที่สุด รองลงมาคือด้านการวิเคราะห์ และค้นพบข้อไปอีกว่ากิจกรรมที่ให้ผลในด้านการนำไปใช้มากที่สุดนั้น ได้แก่ การไปร่วมศาสนพิธีของชุมชนตามควรแก่โอกาส การประชันขันแข่งของง่าย ๆ เกี่ยวกับวันประเพณีและศาสนา การฝึกปฏิบัติตนเพื่อให้มีรูปร่างท่าทางที่ดี การทดลองปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกละเลย การไปร่วมกิจกรรมในงานประเพณีและศาสนา การฝึกปฏิบัติการณ์ที่กรายรับรายจ่ายประจำวัน เป็นรายเดือน และการวางแผน "รวมทุน" จากเงินส่วนตัวหรือที่นักเรียนจัดหา มา การจัดกิจกรรมส่งเสริม เช่น การปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมในระบบกลุ่มเพื่อสร้างเสริมความสามัคคี การจัดหรือร่วมกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุตามโอกาสอันควร การทำหนังสือพิมพ์ของห้องเรียนหรือโรงเรียน และกิจกรรมการแบ่งกลุ่มจัดอาหารสำหรับคนเจ็บ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเหล่านี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มากที่สุดให้สามารถรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับสภาพความเป็นจริงที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นได้ ก็เท่ากับว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังที่ ชีระบุทธิ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2524: 38) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และกรมวิชาการ (2522: 154) มนัส รัตนกลัก ณ ภูเก็ต (2521: 331) ให้แนวคิดที่สอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นั้นพยายามให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมมาก ๆ มีการแสดงออกมากที่สุด วิธีการนี้ไม่ได้เน้นเนื้อหาแต่เน้นกระบวนการกระทำส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดและตัดสินใจเองให้มากที่สุด ย้ำย้ำให้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งวิชาการที่แวดล้อมใกล้ ๆ ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันค้นคว้าแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม ครูจะต้องเป็นผู้จัดสถานการณ์และสร้างสรรประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาเด็กเป็นผู้นำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมคิดเป็นทำ เป็นแก้ปัญหา เป็นโดยการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดหาคำตอบของปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ร่วมมือกันทุกคนในโรงเรียน

✓ เพื่อให้การเรียนการสอนตรงกับสภาพความเป็นจริงของสังคมและชุมชน เป็นการเตรียม * ✓ ผู้เรียนให้พร้อมที่จะออกไปเผชิญชีวิตจริงและสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตให้เป็นสุขตามอรรถภาพของตน โดยเน้นการจัดสภาพการเรียนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสิ่งที่ปฏิบัติได้ ได้คิดได้แก้ปัญหา ได้แสวงหาคำตอบด้วยตัวคนคว้า ทดลอง อภิปราย ซักถาม การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา การปฏิบัติจริง แล้วสรุปเป็นกฎเกณฑ์ หลักการหรือความรู้ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาและเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอย่าง เป็นสุข

สำหรับกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นสับสนมากและคิดว่ายังไม่ให้ผลด้านความรู้แก่นัก คือ การทำสังคมมิติในห้องเรียน การแบ่งกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับความหมายและหลักทั่วไปในการปฐมพยาบาล การวาดภาพหรือเขียนคำขวัญเกี่ยวกับครอบครัวลักษณะต่าง ๆ แล้วนำผลงานติดป้ายนิเทศ การเขียนเรียงความเรื่องสิ่งที่ฉันชอบแล้วนำผลงานนี้เสนอสรุปแนวคิดสร้างสรรค์ป้ายนิเทศ การเขียนเรียงความหรือจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับเหตุการณ์ และผลงานที่สำคัญในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การแบ่งกลุ่มศึกษาพุทธโอวาท และเสนอวิธีปฏิบัติตนรวมทั้งรวบรวมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย การเขียนเรียงความเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติความกฏหมายหรือการรักษาวัฒนธรรม การรวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการทำลายทรัพยากรและสรุปถึงผลเสียที่เกิดจากการทำลายและการป้องกัน การเขียนเรียงความเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้มีจรรยาบรรณต่อการประกอบอาชีพ การแบ่งกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดาวเทียมและอวกาศ แล้วนำผลงานติดป้ายนิเทศ การเขียนเรียงความเสนอความคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติในการป้องกันภัยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย - การเขียนเรียงความเกี่ยวกับ

วันสำคัญนั้น ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้การจักกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเหล่านี้ อาจทำให้การทัศนศึกษาปัญญาร่างกาย อารมณ์และสังคมของนักเรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนเรียงความ ซึ่งครูมีความคิดเห็นว่ายังไม่ให้ผลด้านความรู้เท่าที่ควรนั้น จากการสัมภาษณ์ครูพบว่าครูมีปัญหามากเกี่ยวกับเรื่องนักเรียนไม่ค่อยมีความสามารถในการเขียนหรือคิดขึ้นเองมักจะลอกเลียนแบบจากผู้อื่นที่เขียนไว้ ทำให้ไม่ค่อยได้สำนวนภาษาที่เป็นของนักเรียนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่ค่อยได้ฝึกการเขียนเรียงความ การใช้สำนวนภาษาเท่าที่ควร แม้แต่การสอนก็มักนิยมใช้ข้อสอบแบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนขาดทักษะในการเขียนและการใช้สำนวนภาษาจึงสมควรอย่างยิ่งที่นักพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษา และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรจะได้หาทางพิจารณาแก้ไขปรับปรุงต่อไป

1.2 ผลจากการใช้กิจกรรมก้านคุณธรรม

จากการศึกษาข้อมูล ผลปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการกิจกรรมตามแผนการสอนนั้นให้ผลในด้านความมีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบ แสดงให้เห็นว่าการจักกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่คิด ทำและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และมีความรับผิดชอบซึ่งถือว่าเป็นลักษณะของพลเมืองที่ดี ซึ่ง วาสนา ยศปัญญา (2526: บทคัดย่อ) ได้การวิจัยที่สอดคล้องกันว่าลักษณะความเป็นพลเมืองดี ลำดับแรก คือความมีเหตุผล รองลงมาคือความรับผิดชอบ และค้นพบต่อไปอีกว่ากิจกรรมที่ให้ผลด้านความมีเหตุผลมากที่สุดได้แก่ การเล่าข่าวหรือเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบและช่วยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของข่าวนั้น การอภิปรายถึงสาเหตุและการที่ทำให้อาหารบูดเน่า การสนทนาถึงความเปลี่ยนแปลงของสารเคมีในธรรมชาติและสารเคมีสังเคราะห์ การอภิปรายเกี่ยวกับการเดินทางของแสงในสถานการณ์ต่าง ๆ การวิเคราะห์ข่าวว่าเหตุการณ์เป็นจริงเท็จและจะปฏิบัติตนอย่างไร การอภิปรายเปรียบเทียบผลดี ผลเสียของการบำรุงป่าและป่าที่ถูกทำลาย การสนทนาและสังเกตเกี่ยวกับลักษณะและชนิดของเลนซ์จากแว่นขยายและแว่นตา การสนทนาถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

ประจำวัน การสนทนาถึงประโยชน์ โทษของสัตว์ และการปฏิบัติคนให้ปลอดภัย จากสัตว์ การสนทนาเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของชีวบริเวณ การสนทนา ถึงพืชบางชนิดในท้องถิ่นที่มีสารเคมีและเป็นพิษต่อคน สัตว์ การสนทนาเกี่ยวกับ การเกิดไฟฟ้าโดยธรรมชาติ การประติษฐานของมนุษย์ การอภิปรายถึงสาเหตุของ การเกิดหิน กรวด หวาย จากการสังเกตขนากลักษณะของหิน กรวด หวาย ที่นำ มาแยกไว้ และกิจกรรมการอภิปรายความหมาย ประโยชน์ ความสำคัญของ ทรัพยากรธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้เน้นในด้านการฝึกให้นักเรียน แสดงความคิดเห็น รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นอย่างมีเหตุผล มีความ รับผิดชอบรู้จักศึกษาคนควาหาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ใช้วิจารณ์อย่างไตร่ตรองหาเหตุผล อย่างรอบคอบ (กรมวิชาการ, 2527: 51) เนื่องจากความมีเหตุผลทำให้บุคคล คิดและกระทำการใด ๆ อย่างมีหลักการ ไม่เชื่อถือสิ่งใก้ง่าย ๆ ทั้งไม่ก็้อรับ เถเร ความมีเหตุผลช่วยให้สามารถแก้ปัญหาใ้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้คนฉลาด มีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์ พร้อมทั้งจะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ยอมรับการ เปลี่ยนแปลงและรู้จักปรับตัวใ้ได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามในเรื่อง ของการกำหนดนโยบายละเอียดของการจัดกิจกรรมนั้นต้องขึ้นอยู่กับครูผู้สอนและ สภาพแวดล้อม และจะต้องใช้การวิจัยในรูปอื่น ๆ เพื่อเก็บข้อมูลในเรื่องนี้ต่อไป

สำหรับกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสนับสนุนมากและคิดว่ายังไม่ให้ผล ด้านคุณธรรมเด่นชัดในสถานใดสถานหนึ่งโดยเฉพาะคือ การเล่นเกม จัดระบบอวัยวะ โดยใช้บัตรภาพ บัตรคำ แถบประโยค การวาดภาพ หรือเขียนคำขวัญ เกี่ยวกับ ครอบครัวลักษณะต่าง ๆ แล้วนำผลงานติดป้ายนิเทศ การไปร่วมศาสนพิธีของชุมชน ตามควรแก่โอกาส การจัดทัศนศึกษาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับโบราณวัตถุ โบราณสถานตาม ควรแก่โอกาส การฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในระบบกลุ่มเพื่อสร้างเสริม ความสามัคคี การแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับประโยชน์ของอาชีพบริการ การแสดง บทบาทสมมติเกี่ยวกับการจัดตั้งสหกรณ์ การประติษฐานของใ้ง่าย ๆ เกี่ยวกับ วันประเพณี และศาสนา ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรม เหล่านี้อาจทำให้การพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมโดยใช้กิจกรรมธรรมดาทั่วไปอาจไม่ไ้ผล ควร

จะหาวิธีการจกกิจกรรมอย่างอื่นเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดสำนึกที่ดี (เสฐียรพงษ์
วรรณปก, 2524: 54) ที่หมายถึงการให้ผู้เรียนรู้จักคิดใหญ่กว้าง ใซ่สติปัญญา
พิจารณาจนรู้ซึ่งถึงคุณค่าด้วยตนเองแล้วสามารถนำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ซึ่ง
อาจใช้การจกกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และการอภิปรายกลุ่ม, การสร้าง
สถานการณ์จำลอง, การระจางค่านิยม ฯลฯ ซึ่งมีแนวการจกกิจกรรมที่ยึดผู้เรียน
เป็นศูนย์กลาง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ ยึดการค้นหาค้นคว้าด้วยตนเองและการนำ
ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน จึงสมควรอย่างยิ่งที่นักพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหาร
การศึกษาและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรจะได้นำกิจกรรมเหล่านี้ไปพิจารณาปรับปรุง
แก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

เมื่อนำการรับรู้ผลการใช้กิจกรรมด้านคุณธรรมของครูมาเปรียบเทียบกับ
กับคุณธรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอน จะได้ผลดังนี้

หน่วยที่	คุณธรรมตามการรับรู้ของครู	คุณธรรมในแผนการสอน
1	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล
2	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ การประหยัด ความเสียสละ
3	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ความเสียสละ
4	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์
5	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์
6	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ การประหยัด ความสามัคคี
7	ความมีเหตุผล	ความมีเหตุผล
8	ความมีเหตุผล	ความมีเหตุผล

หน่วยที่	คุณธรรมตามการรับรู้ของครู	คุณธรรมในแผนการสอน
9	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา การประหยัด การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ
10	ความมีเหตุผล	ความมีเหตุผล
11	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความสามัคคี
12	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ	ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา การรักษาระเบียบวินัย ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การประหยัด

จากตารางแสดงว่าครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ให้ผลในด้านความมีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับคุณธรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนเป็นส่วนใหญ่ แต่มีบางแผนการสอนที่ระบุคุณธรรมด้านอื่น ๆ ไว้ และครูส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรายการกิจกรรมในแผนการสอนแล้วให้ผลไม่เป็นไปตามคุณธรรมที่แผนการสอนกำหนดไว้ หรือให้ผลน้อยมาก โดยเฉพาะคุณธรรมในด้านการประหยัด การตรงต่อเวลา การรักษาระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์ นอกเหนือจากนี้เนื่องจากครูผู้สอนไม่ได้ศึกษาวัตถุประสงค์ของแผนการสอนและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายการกิจกรรมอย่างจริงจัง ทำให้ผลที่ได้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือความคิดของครูที่ได้จากการศึกษาแผนการสอนยังไม่ถึงหลักการที่แท้จริงของแผนการสอน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้จริง นักพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษา และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรจะได้จัดการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผลด้านคุณธรรมให้ครูได้มีโอกาสศึกษาและทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์อย่างลึกซึ้ง และถูกต้อง หรืออีกนัยหนึ่งอาจเนื่องมาจากผู้เขียนแผนการสอนเขียนโดยยึดหลักการอย่างเดียว เมื่อครูนำกิจกรรมเหล่านั้นไปจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนแล้ว อาจจะมีปัญหา หรือข้อจำกัดอื่น ๆ ทำให้ได้คุณธรรมไม่ครบตามที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยที่ 5, 9 และ 12 ซึ่งนักพัฒนาหลักสูตร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องน่าจะได้นำรายการกิจกรรมในแผนการสอนไปศึกษาวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงแผนการสอนในโอกาสต่อไป

2. การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันเกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ผลจากการใช้กิจกรรมทั้งด้านความรู้และด้านคุณธรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้พอจะอภิปรายได้ว่าประสบการณ์การทำงานของครูไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 มีสิ่งที่จะช่วยสร้างความเข้าใจให้แก่ครูได้ใกล้เคียงกัน และมีผลต่อการนำไปปฏิบัติด้วย โดยมีแผนการสอนหรือคู่มือครูที่เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสื่อการเรียนการสอนและประเมินผลไว้ รวมทั้งทางหน่วยงานของรัฐได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดสรรสื่อการเรียนการสอนไว้ให้ ตลอดจนยังมีศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่คอยแนะนำช่วยเหลือ เมื่อครูมีปัญหา ซึ่งนับว่าครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแผนการสอน

ถ้ามองอีกแง่หนึ่งการที่ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรมด้านความรู้และด้านคุณธรรมไม่แตกต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะครูต้องปฏิบัติตามกิจกรรมในแผนการสอนที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังมีศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้คอยกำกับควบคุมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปในแนวเดียวกัน ซึ่งจากสภาพความเป็นจริงแล้วครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากอาจจะมีเทคนิควิธีการหลาย ๆ รูปแบบผสมผสานและยืดหยุ่นใช้ได้เหมาะสมกับสภาพการณ์สิ่งแวดล้อมใดก็ได้ ในขณะที่ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย เพิ่งจบการศึกษาใหม่ ๆ ก็อยากทดลองใช้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่ใคร่ว่าเรียนมา แต่สิ่งเหล่านี้ได้ถูกสกัดกั้นด้วยแผนการสอน คู่มือครูให้เป็นไปในแนวเดียวกัน ทั้งใหม่ผลการใช้กิจกรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งจากข้อมูลที่ค้นพบ กิจกรรมที่ให้ผลด้านความรู้เน้นด้านกาอ่านไปใช้มากที่สุด และด้านคุณธรรมเน้นด้านความมีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบ และมีข้อที่น่าสังเกตว่ามีบางรายการกิจกรรมที่ครูมีความคิดเห็นว่าผลการใช้กิจกรรมด้านความรู้และด้านคุณธรรมไม่เท่ากัน ซึ่งน่าจะได้นำรายการกิจกรรมเหล่านี้ไปพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์สิ่งแวดล้อมและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยว่าเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ